

„Narození Ježíše Krista se událo takto: Jeho matka Maria byla zasnoubena Josefovi, ale dříve než se sešli, shledalo se, že počala z Ducha svatého. Její muž Josef byl spravedlivý a nechtěl ji vystavit hanbě; proto se rozhodl propustit ji potají. Ale když pojal ten úmysl, hle, anděl Páně se mu zjevil ve snu a řekl: „Josefe, synu Davidův, neboj se přijmout Marii, svou manželku; neboť co v ní bylo počato, je z Ducha svatého. Porodí syna a dáš mu jméno Ježíš; neboť on vysvobodí svůj lid z jeho hříchů.“ To všechno se stalo, aby se splnilo, co řekl Hospodin ústy proroka: „Hle, panna počne a porodí syna a dájí mu jméno Immanuel,“ to jest přeloženo ‚Bůh s námi‘. Když se Josef probudil ze spánku, učinil, jak mu přikázal anděl Hospodinův, a přijal svou manželku k sobě. Ale nežili spolu, dokud neporodila syna; a dal mu jméno Ježíš.“

Matoušovo evangelium 1:18-25

Neoficiální rodiče

Zvažovali jsme v minulých týdnech Ježíšovo neformální mesiášství - přišel jako dítě, jestli něčím byl, tak byl Synem člověka a nebál se podoby trpícího služebníka Božího. Poté jsme si předvánočně představovali anděly, kteří vlastně nevypadali jako andělé. A lidem to na první přivítání ani nedošlo, že je navštívili andělé. A říkali jsme si, že by to všechno měly být také naše rysy. Že tak Kristu Pánu určitě nebudeme dělat ostudu. A naposled jsme se ptali s osmým žalmem, co že je člověk, že na něj Všemohoucí pamatuje. Jak to, že je ten neoficiální člověk v centru zájmu živého Boha?! A dnes naposled o neoficiálním rodičovství.

Pro Marii bylo rodičovství velice nečekané. Ale protože v něm hrálo zásadní roli její tělo, tak se svým plodem splynula daleko více, než Josef. A především na něho, na Josefa, chci dnes myslet. Neoficiální rodič nebo pěstoun, který přijal svou službu. Vlastně oba dva rodokmeny Pána Ježíše v evangeliu, jak u Matouše, tak i u Lukáše, směřují k Josefovi. To on byl tím Josefem, mužem Marie, z níž se narodil Ježíš zvaný Kristus. (Matoušovo evangelium 1:16) a podle toho Lukáše „se mělo za to“, že Ježíš byl syn Josefa (Lukášovo evangelium 3:23). Na Josefovo konto, na konto toho, který v tomto případě nikoho nezplodil je mnoho dalších, kteří zplodili. Rodokmen je plný „zplodenců“... „Ten zplodil toho a ten zas tamtoho...“ Je tam spousta lidí, kteří by v rodokmenu být neměli. Úmorná nuda? Ale vůbec ne... Je to Boží všeprostupující milost, která na nás přímo září a s Josefem můžeme věřit, že jsme na správném místě.

Odhadnu: Devět z deseti chlapů by na Josefově místě zaujalo bojovný postoj, kdyby někdo řekl a dokonce napsal něco podobného - ale pozor, ten pamflet evangelia se čte po staletí. Jeden z deseti by rezignovaně mávnul rukou a odešel by do hospody. „No jo, píšou dnes leccos!“

Ne, Josef se nevyparil, ale za svou rodinu se postavil velice rozhodně! To s Josefem se podle Matoušova evangelia opakovaně bavil anděl. Nikoli s Marií. Josef je zbožný muž, který mluví s andělem a naslouchá mu i ve snu. Ne že by bdělý odmlouval, ale chlapa musíte někdy znehybnit, nakrmit a napojit a dovést ke spánku, aby v tom kalupu trochu vnímal. Vědí to andělé a ví to i sám Bůh. Lidem to občas nedochází.

V evangeliu není nic o pocitech, ale Josef měl určitě nervy na pochodu. Přesto můžeme pozorovat činy zralého muže. Ví, že musí být zárukou pokoje a klidu. Přijal plod, ač tomu málo rozuměl a zařídil svatbu. S Marií nespal do porodu. A jak jsme slyšeli, měl k tomu vždy nějaké teologické zdůvodnění: „To všechno se stalo, aby se splnilo, co řekl Hospodin ústy proroka: ‚Hle, panna počne a porodí syna a dájí mu jméno Immanuel,‘ to jest přeloženo ‚Bůh s námi‘.“ (1:22n)

A ještě silněji dále: „Když (mudrci) odešli, hle, anděl Hospodinův se ukázal Josefovi ve snu a řekl: „Vstaň, vezmi dítě i jeho matku, uprchni do Egypta a buď tam, dokud ti neřeknu; neboť Herodes bude hledat dítě, aby je zahubil.“ On tedy vstal, vzal v noci dítě i jeho matku, odešel do Egypta a byl tam až do smrti Herodovy.“ A zase ta teologie: „Tak se splnilo, co řekl Pán ústy proroka: ‚Z Egypta jsem povolal svého syna.‘ (2:13-15) Můžete říci, že ta teologie - to jsou vysvětlivky Matoušovy. Já si ale dovedu představit, že je Josef skutečně slyšel. Protože jeho kroky jsou postaveny na víře.

A je to znát i na závěru toho exilu. Není to nijak uspěchané, čeká se to na Boží pokyn. Josef nespěchal domů, nepěstoval a nerozvíjel svoje politologické názory, šel domů až když na to přišlo. Jen si to poslechněte: „Ale když Herodes umřel, hle, anděl Hospodinův se ukázal ve snu Josefovi v Egyptě a řekl: „Vstaň, vezmi dítě i jeho matku a jdi do země izraelské; neboť již zemřeli ti, kteří ukládali dítěti o život.“ On tedy vstal, vzal dítě i jeho matku a vrátil se do izraelské země. Když však uslyšel, že Archelaos kraluje v Judsku po svém otci Herodovi, bál se tam jít; ale na pokyn ve

snu se obrátil do končin galilejských a usadil se v městě zvaném Nazaret – aby se splnilo, co je řečeno ústy proroků, že bude nazván Nazaretský.“ (2:19-23)

Pán Bůh by svého syna nesvěřil do pěstounské péče žádnému moulovi! Tím spíše, kdyby měl Ježíš být genetickým Josefovým synem, jak celý Izrael čekal, jako otec nebyl moula. Ježíš znal vůli svého Otce v nebi, bylo mu to dáno - už ve dvanácti, jak víme z evangelia - ale měl Josefův vzor. Mnohé z pravdy Božích věcí musel nejdříve vidět na svém otčímovi, aby si je přivlastnil.

Jinak to bývalo v pohanství. Kněžky vestálky, jak se ještě přesněji říkalo včelky Dianiny kroužily kolem bohyně a trubci, mužští kněží - těm se říkalo „dronos“ dělali špinavou práci. Takže neosobní, dálkově ovládané osoby nesoucí smrt jiným i sobě. To ale není vzor pro Josefa

Josef měl vzor z Tóry, z knihy zákona! Tam je také jeden otec, co měl pocit, že by radši ani nebyl. A byl to otec významného muže izraelských dějin, Mojžíše. Jmenoval se Amrám.¹ Ve velice známém příběhu o kojenci, který se houpá v košíku na hladině Nilu, se Amrám vůbec nezmiňuje. Jako by nebyl. Všechno je prací Jochebed a její dcery Mirjam (ale ani ony tam nejsou jmenovány), protože nejde o jejich čin, ale o jejich víru. V textu knihy Exodus je to takto: „Muž z Léviova domu šel a vzal si lévijskou dceru. Žena otěhotněla a porodila syna. Když viděla, jak je půvabný, ukryvala ho po tři měsíce. Ale déle už ho ukrývat nemohla. Proto pro něho připravila ze třtiny ošatku, vymazala ji asfaltem a smolou, položila do ní dítě a vložila do rákosí při břehu Nilu. Jeho sestra se postavila opodál, aby zvěděla, co se s ním stane.“ (2:1-4)

Až později čteme na dvou místech: „Amrám si vzal za ženu Jókebedu, svou tetu. Ta mu porodila Árona a Mojžíše. Amrám byl živ sto třicet sedm let. (Exodus 6:20, čti celý text 6:16-27) a ještě v knize Numeri 26:59 je zpráva „Jméno Amrámovy ženy bylo Jókebed, dcera Léviho, která se narodila Lévimu v Egyptě. Porodila Amrámovi Árona a Mojžíše a jejich sestru Mirjam.“ To se z toho prvního uvedeného textu víra nedozvídáme. Mirjam musela být starší, než Mojžíš. Obecně se má za to, že i Áron byl starším bratrem Mojžíše. Vlastně nevíme, jak to bylo popořadě. Jisté je, že si jejich tatínek vzal za ženu Jochebed, dceru Léviho, svého dědy. Tedy svou tetu. To je incest, později v zákoně výslovně zakázaný. Ale když jde o přežití rodu tváří v tvář genocidě faraonského typu, tak se i to smí.

Židovská tradice, kterou ještě několikrát zmíním, říká, že tohle Amráma vedlo k pokoře. A tím spíše Mojžíše, který se narodil z tak nezvyklého a netypického manželství. Ta hořkost marnosti zachvívala hebrejskými muži natolik (říká ta tradice), že svoje ženy opouštěli a nežili s nimi, aby nepřišli na svět další hoši, kteří by zase jen umírali. Josefus Flavius vypráví ve svých Starožitnostech (2.210 - 217), že se Amrámovi zjevil ve snu anděl² a naléhal na něj, aby se k Jochebed vrátil.³ A podle této historie byl Amrám na základě poslušnosti Božího snu přímou součástí plánu na Mojžíšovu záchranu. Pomáhal Jochebed s úkrytem a později s přípravou košíku. Podle tradice to nebyl jen anděl, ale také Amrámova dcera Mirjam, která na otce naléhala: „To je teda řešení, tatí! ... Vždyť tak nepřijdou na svět ani děvčata!“ A Amrám poslechl a byl nejen otcem Ježíšova předchůdce Mojžíše,⁴ ale také byl příkladem mnoha dalším hebrejským otcům. Ti se vrátili ke svým ženám, plodili děti a Hospodin chlapce zachraňoval před faraonem.

¹ Amrám je vznešený, exaltovaný - prostě muž pro vyšší třídu. Přes všechnu malomyslnost a bídu je výjimečným. Později skutečně skrze něj Pán Bůh přivedl na svět děti, které vracely lidu Izraele víru a zprostředkovali Boží hlas - Mirjam, Árona a Mojžíše!

² V kumránské jeskyni číslo čtyři byly nalezeny zlomky rukopisu Amrámových zjevení (s číslem 4Q543-549). A nebyl to jen tento nálezn. Tento spis je znám i z aramejských zdrojů. Patřil mezi apokalyptickou literaturu popisující, že se o Amrámovu poslušnost ucházel nejenom anděl Páně, ale také anděl zla. Pro esény je běžnou formou dualismus dobra a zla, takže princ temnoty a princ světla a Amrám si vybral poslušnost světla.

³ Rabi Leibel Gniwisch, také chabadnik a talmudista, učí, že Mirjam naléhala na tatínka, aby se vrátil, protože jinak nedá šanci ani děvčatům! https://www.chabad.org/library/article_cdo/aid/4613575/jewish/Who-Was-Amram.htm

⁴ Chabadnici učí, že Mojžíš byl zplozen až když se Amrám do manželství vrátil (Rabbi Eliyahu Mizrachi, 1455 – 1525)

Tak je to tady: Amrám, neformální a neoficiální záchrance světa, který je v prvním textu z Exodu dokonce zamlčen. Příklad pro Mariina Josefa, který ustupuje do pozadí a nakonec není v evangeliu ani zmiňován. Možná se do životů svých vlastních dětí musíme postavit se stejnou odvahou, rozhodností. Není třeba se bát riskovat svou vlastní pověst, když jde o život a dobrou věc.

Timothy Keller (americký kazatel) říká: „Když vám do života vstoupí Ježíš, zapomeňte na svou dobrou pověst.“ A to jsme teprve v první kapitole Matoušova evangelia! Hned ve druhé totiž Josef zjistí, že příchod Ježíše pro něj neznamená jen ztrátu reputace, ale přímo ohrožení na životě.⁵

Celá tato série čtyř kázání měla připomenout, že žijeme navzdory. Neoficiální život. Všechna proctví o narození Spasitele a nakonec i ten příběh z Betléma je navzdory všem předpokladům poměrně nezvyklý a neoficiální, čelem nebezpečí smrti a ztráty dobré pověsti. Vždyť se nepředpokládalo, že právě my budeme mít účast na Boží slávě a moci. A přesto! Podívejte! Naše neoficiální existence je pro Boha vzácná, umí nás vzít do náruče a dovede nás až do věčnosti.

Myslím dnes i na ty, kteří svou víru nepovažují za víru. Říkají: „Ale jděte, já nejsem věřící... Nemám ten váš zážitek. Ke mne Bůh nemluví...“ a podobně. Jsou to neoficiální křesťané. Neformální příznivci, kteří přijdou jen na svátky

A přesto, že jsme se narodili do církve a jsme tu domácí, tak Pán Bůh zná naše otazníky, pocity nedokonalosti, někdy i reptání či plány na záchranu své existence a dobré pověsti. Zná naše reptání. Však se píše: „Člověče, co vlastně jsi, že odmlouváš Bohu? Řekne snad výtvar svému tvůrci: „Proč jsi mě udělal takto?“ Nemá snad hrnčír hlínu ve své moci, aby z téže hroudy udělal jednu nádobu ke vznešeným účelům a druhou ke všedním? Jestliže Bůh chtěl ukázat svůj hněv a zjevit svou moc, a proto s velkou shovívavostí snášel ty, kdo propadli jeho hněvu a byli určeni k záhubě, stejně chtěl ukázat bohatství své slávy na těch, nad nimiž se smíloval a které připravil k slávě – na nás, které povolal nejen ze židů, ale i z pohanských národů.

Jak je psáno u Ozeáše: „Lid, který není můj, povolám za svůj lid a Nemilovanou nazvu Milovanou, a kde bylo řečeno: Vy nejste můj lid, tam budou nazváni syny Boha živého.“ (Dopis Římanům 9:20-26)

Amen!

(Tohle kázání je poctou všem mužům a ženám, kteří vstoupili do pěstounské služby. Všem, kteří jdou těžkým manželstvím a napadají je jen ty nejhorší myšlenky. Je poctou všem chlapům, kteří neopustili svoje ženy pro lepší práci, kariéru, svoje nálady a klid. Taký všem, kteří se poprali s nicotou a přestali ji zapíjet v hospodě. Tahle slova jsou poděkováním všem, kteří vzpomínají na svoje rodiče s vděčností, protože se poprali o život a stali se jim nakonec dobrými vzory. Svou ochotou k přiznání viny a příkladem tvrdé práce na záchranu promarněného času.)

⁵ Timothy Keller, Tajemství Vánoc, Biblion 2021